2024/856

24.4.2024 г.

ДЕЛЕГИРАН РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2024/856 НА КОМИСИЯТА

от 1 декември 2023 година

за допълнение на Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти за определяне на шоковите сценарии за надзорни цели, общите допускания за моделирането и параметрите и понятието за голям спад

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО ([1]), и по-специално член 98, параграф 5а, трета алинея от нея,

като има предвид, че:

(1) Шоковите сценарии за надзорни цели бяха определени от Базелския комитет по банков надзор (БКБН) ([2]) и са отразени в Насоките на Европейския банков орган относно управлението на лихвения риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл ([3]), които се прилагат от 30 юни 2019 г. Целесъобразно е предвидените в настоящия регламент шокови сценарии за надзорни цели да се основават на това определение и тази методика.

(2) За целите на изчисляването на икономическата стойност на собствения капитал и нетните приходи от лихви е необходимо да се определят общи допускания за моделирането и параметрите, които институциите следва да използват. За тази цел при изчисляването на нетните приходи от лихви следва да се използва допускане за постоянен счетоводен баланс за едногодишен период, докато за изчисляването на икономическата стойност на собствения капитал следва да се използва допускане за счетоводен баланс без подновяване, при който позициите с настъпил падеж не се заменят. Тези допускания са насочени към осигуряването на правилен баланс по отношение на точността на изчисленията, надеждността на приблизителните оценки и оперативната сложност.

(3) За да се намери точният баланс между осигуряването на сравнимост на резултатите и осигуряването на необходимата гъвкавост поради дългосрочния хоризонт и присъщата оперативна сложност, търговските маржове и компонентите на спреда следва да бъдат включени при изчисляването на нетните приходи от лихви, но за изчисляването на икономическата стойност на собствения капитал институциите следва да използват своя вътрешен подход за управление и измерване на лихвения риск извън търговския портфейл.

(4) Съгласно стандартите на БКБН всеки тест за големи отклонения, изискван в допълнение към теста за икономическата стойност на собствения капитал, следва да се основава на праг за установяване на банките с големи отклонения, който е поне толкова строг, колкото използвания при теста за икономическата стойност на собствения капитал (15 % от капитала от първи ред). Този праг следва да отразява действителната среда към съответния момент по разумен в пруденциално отношение и съразмерен начин, допринасяйки за правната сигурност и постигането на хармонизация в целия Съюз, като се има предвид и фактът, че превишаването на праговете при тестовете за големи отклонения на икономическата стойност на собствения капитал и нетните приходи от лихви няма непременно да принуди институциите да променят вътрешните си правила, процеси или механизми и съответните модели и подходи, нито автоматично ще доведе до упражняването на надзорни правомощия, когато управлението от страна на институцията на лихвения риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл, е адекватно и съразмерно от гледна точка на стопанския модел и институцията не е прекомерно изложена на такъв риск.

([1]) ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 338.
([2]) SRP – Процес на надзорен преглед – SRP31 – Лихвен риск в банковия портфейл (връзка).
([3]) EBA/GL/2018/02 от 18 юли 2018 г. (връзка).

(5) За да се осигурят хармонизирани методики за извършвания за надзорни цели тест за големи отклонения по отношение на това какво представлява голям спад на нетните приходи от лихви в резултат на внезапна и неочаквана промяна на лихвените проценти, следва да се въведе референтен праг, който да бъде поне толкова строг, колкото прага, използван при извършвания за надзорни цели тест за големи отклонения на икономическата стойност на собствения капитал, както и да се определи изчисляването на нетните приходи от лихви.

(6) Настоящият регламент е изготвен въз основа на проектите на регулаторни технически стандарти, представени на Комисията от Европейския банков орган.

(7) Европейският банков орган проведе открита обществена консултация по проекта на регулаторни технически стандарти, въз основа на който е изготвен настоящият регламент, анализира потенциалните разходи и ползи и поиска становище от създадената с член 37 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета Група на участниците от банковия сектор ([4]),

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

Шокови сценарии за надзорни цели

1. Шестте шокови сценария за надзорни цели, посочени в член 98, параграф 5, втора алинея, буква а) от Директива 2013/36/ЕС, са следните:

а) успореден шок нагоре, при който кривата на доходността се премества успоредно нагоре със същия положителен шок на лихвените проценти за всички срокове до падежа;

б) успореден шок надолу, при който кривата на доходността се премества успоредно надолу със същия отрицателен шок на лихвените проценти за всички срокове до падежа;

в) шок към повишаване на стръмността, при който кривата на доходността става по-стръмна, като за по-кратките срокове до падежа са налице отрицателни шокове на лихвените проценти, а за по-дългите срокове до падежа — положителни шокове на лихвените проценти;

г) изравнителен шок, при който кривата на доходността става по-равна, като за по-кратките срокове до падежа са налице положителни шокове на лихвените проценти, а за по-дългите срокове до падежа — отрицателни шокове на лихвените проценти;

д) шок към повишаване на краткосрочните лихвени проценти, при който за по-кратките срокове до падежа се наблюдават по-големи положителни шокове на лихвените проценти, а за по-дългите срокове до падежа — връщане към изходното равнище;

е) шок към понижаване на краткосрочните лихвени проценти, при който за по-кратките срокове до падежа се наблюдават по-големи отрицателни шокове на лихвените проценти, а за по-дългите срокове до падежа — връщане към изходното равнище;

2. Двата шокови сценария за надзорни цели, посочени в член 98, параграф 5, втора алинея, буква б) от Директива 2013/36/ЕС, са следните:

а) успореден шок нагоре, при който кривата на доходността се премества успоредно нагоре със същите положителни шокове на лихвените проценти за всички срокове до падежа;

б) успореден шок надолу, при който кривата на доходността се премества успоредно надолу със същите отрицателни шокове на лихвените проценти за всички срокове до падежа;

3. Институциите определят посочените в параграфи 1 и 2 шокови сценарии за надзорни цели въз основа на специфичните за всяка валута шокове на лихвените проценти, посочени в част А от приложението, или — за непосочените в него валути — въз основа на шокове на лихвените проценти, калибрирани в съответствие с част Б от приложението.

Институциите калибрират шоковете на лихвените проценти в съответствие с част Б от приложението най-малко веднъж на всеки пет години.

([4]) Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски банков орган), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/78/ЕО на Комисията (ОВ L 331, 15.12.2010 г., стр. 12).

4. Шоковите сценарии за надзорни цели, посочени в параграфи 1 и 2, се прилагат за експозицията на институциите към лихвен риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл, отделно за всяка валута, в която институцията има значими позиции, т.е. когато счетоводната стойност на финансовите активи или пасиви във валута е една от следните:

а) 5 % или повече от общите финансови активи или пасиви извън търговския портфейл;

б) по-малко от 5 % от общите финансови активи или пасиви извън търговския портфейл, ако сборът на включените в изчислението финансови активи или пасиви е под 90 % от общите финансови активи извън търговския портфейл, с изключение на материалните активи или пасивите.

Член 2

Определяне на шоковите сценарии за надзорни цели

Ако за дадена валута *c* е определен размерът на успоредните, краткосрочните и дългосрочните шокове спрямо безрисковия лихвен процент, се прилага следната параметризация на шестте шокови сценария за надзорни цели:

1) *Успореден шок за валута c*: постоянен успореден шок нагоре или надолу за всички времеви интервали:

$$\Delta R_{успореден,c}(t_k) = \pm \overline{R}_{успореден,c}$$

2) *Шок на краткосрочните лихвени проценти за валута* c:

$$\Delta R_{дългосрочен,c}(t_k) = \pm \overline{R}_{дългосрочен,c} \bullet e^{\frac{-tk}{4}},$$

където t_k е средата (във времето) на k-тия времеви диапазон.

3) *Шок на дългосрочните лихвени проценти за валута* c:

$$\Delta R_{дългосрочен,c}(t_k) = \pm \overline{R}_{дългосрочен,c} \bullet \left(1 - e^{\frac{-tk}{4}}\right)$$

4) *Шокове със завъртане за валута* c:

$$\Delta R_{повишаване\ на\ стръмността,c}(t_k) = -\ 0,65 \bullet\ |\Delta R_{краткосрочен,c}(t_k)| + 0,9 \bullet\ |\Delta R_{дългосрочен,c}(t_k)|;$$

$$\Delta R_{изравнителен,c}(t_k) = +\ 0,8 \bullet\ |\Delta R_{краткосрочен,c}(t_k)| - 0,6 \bullet\ |\Delta R_{дългосрочен,c}(t_k)|.$$

Член 3

Промени в икономическата стойност на собствения капитал на институцията

1. Когато изчисляват икономическата стойност на собствения капитал, институциите отразяват общите допускания за моделирането и параметрите, посочени в параграфи 2—10:

2. В изчислението на икономическата стойност на собствения капитал институциите включват следното:

а) всички позиции извън търговския портфейл по инструменти, които са чувствителни към лихвени проценти;

б) дейност при малък търговски портфейл по смисъла на член 94, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета ([5]), освен ако лихвеният риск е отразен чрез друга мярка на риска;

в) автоматични и поведенчески варианти;

г) пенсионни задължения и активи на пенсионни планове, освен ако лихвеният риск е отразен чрез друга мярка на риска;

([5]) Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 1).

д) паричните потоци от чувствителни към лихвения процент инструменти, които включват всяко изплащане на главницата, всяка преоценка на главницата и всички съответни лихвени плащания;

е) специфични за инструмента горни и долни граници на лихвения процент.

За целите на буква в) институциите коригират основните допускания за поведението при моделирането на чувствителни към лихвените проценти инструменти съобразно характеристиките на различните сценарии на промени на лихвения процент, като вземат предвид праговете на пропорционалност и същественост, посочени в член 8, параграф 10, член 9, параграф 2, член 10, параграф 4, член 12, параграф 2 и член 23, параграф 1 от Делегиран регламент (ЕС) 2024/857 на Комисията ([6]).

3. Всички инструменти на базовия собствен капитал от първи ред (БСК1) и други безсрочни инструменти на собствения капитал без дати за изкупуване се изключват от изчисленията.

4. Институциите с отношение на необслужваните експозиции от 2 % или повече включват необслужваните експозиции като общо чувствителни към лихвения процент инструменти, чието моделиране следва да отразява очакваните парични потоци и тяхното разпределение във времето. Необслужваните експозиции се включват без провизиите. За тези цели необслужваните експозиции се определят от дълговите ценни книжа, заемите и авансите, класифицирани като необслужвани в съответствие с член 47а, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 575/2013, докато отношението на необслужваните експозиции се изчислява, като размерът на необслужваните експозиции се раздели на общия брутен размер на дълговите ценни книжа, заемите и авансите, изчислен на равнището на институцията.

5. От гледна точка на изключването или включването им в паричните потоци търговските маржове и другите компоненти на спреда в лихвените плащания се третират в съответствие с вътрешния подход на институцията за управление и измерване на лихвения риск извън търговския портфейл. Ако търговските маржове и другите компоненти на спреда са изключени, институциите:

а) използват прозрачна методика за определяне на безрисковия лихвен процент в началния момент на всеки инструмент;

б) използват методика, която се прилага последователно във всички стопански единици;

в) гарантират, че изключването на търговските маржове и другите компоненти на спреда от паричните потоци е в съответствие с подхода на институцията за управление и хеджиране на лихвения риск, произтичащ от дейности извън търговския портфейл;

г) уведомяват компетентния орган за изключването им.

6. Промяната в икономическата стойност на собствения капитал се изчислява при допускане за счетоводен баланс без подновяване, при който съществуващите позиции с настъпил падеж не се заменят.

7. За всяка валута се прилага зависеща от срока до падежа долна граница на лихвения процент след шока, като се започва с -150 базисни пункта за непосредствено предстоящия падеж. Тази долна граница нараства с 3 базисни пункта годишно, като в крайна сметка достига 0 % за срокове до падежа от 50 години и повече. Ако наблюдаваните лихвени проценти са по-ниски от долната граница на лихвения процент след шока, институциите прилагат по-ниския наблюдаван лихвен процент.

8. При изчисляването на съвкупната промяна за всеки шоков сценарий на лихвения процент институциите събират всички отрицателни и положителни промени, настъпили при всяка валута. Сумите във валути, различни от отчетната валута, се преизчисляват в отчетната валута по спот валутния курс на Европейската централна банка на референтната дата. Положителните промени се претеглят с коефициент от 50 % или с коефициент от 80 % за валутите, участващи във валутния механизъм II (ВМ II) с официално договорен диапазон на колебание, по-тесен от стандартния диапазон от ± 15 %. Претеглените печалби се признават до по-голямата от следните стойности: а) абсолютната стойност на отрицателните промени в евро или във валути, участващи във ВМ II, и б) резултата от прилагането на коефициент от 50 % към положителните промени съответно във валути, участващи във ВМ II, или в евро.

9. За дисконтирането се прилага подходяща крива на общата безрискова доходност за всяка валута. Тази крива на доходност не включва кредитни или ликвидностни спредове, които са специфични за отделни инструменти, сектори или субекти.

([6]) Делегиран регламент (ЕС) 2024/857 на Комисията от 1 декември 2023 г. за допълнение на Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти за определяне на стандартизирана методика и опростена стандартизирана методика за оценка на рисковете, произтичащи от потенциални промени в лихвените проценти, които засягат както икономическата стойност на собствения капитал, така и нетния доход от лихви от дейностите на институцията извън търговския портфейл (ОВ L, 2024/857, 24.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/857/oj).

10. При оценката на риска от чувствителни към лихвени проценти продукти, които са свързани с инфлацията или с други пазарни фактори, се прилагат предпазливи допускания. Тези допускания се основават на текущата/последната наблюдавана стойност, на прогнозите на институт за икономически изследвания с утвърдена репутация или на други общоприети пазарни практики и като цяло не зависят от сценариите.

Член 4

Промени в нетните приходи на институцията от лихви

1. Когато изчисляват нетните приходи от лихви, институциите отразяват общите допускания за моделирането и параметрите, посочени в член 3, параграфи 2, 3, 4 и 7 — 10. Освен това, когато изчисляват нетните приходи от лихви, институциите отразяват общите допускания за моделирането и параметрите, посочени в параграфи 2—4 от настоящия член.

2. При изчисленията си институциите вземат предвид приходите от лихви и разходите за лихви за период от една година, независимо от срока до падежа и счетоводното третиране на съответните чувствителни към лихвените проценти инструменти извън търговския портфейл.

3. Институциите включват в изчисленията си търговските маржове и другите компоненти на спреда.

4. Институциите изчисляват промяната в нетните приходи от лихви при допускането за постоянен баланс, когато общият му размер и състав, включително балансовите и задбалансовите позиции, се поддържат чрез замяна на инструментите с парична потоци с настъпващ падеж или преоценка с нови инструменти, които имат сравними характеристики по отношение на валутата, размера и периода на преоценка на инструментите, генериращи преоценката на паричните потоци. Маржовете на новите инструменти се основават на маржовете от наскоро закупени или продадени продукти със сходни характеристики. При инструменти с наблюдаеми пазарни цени се използват скорошни пазарни спредове, а не пазарни спредове за минали периоди.

Член 5

Голям спад

1. Голям спад за целите на член 98, параграф 5, втора алинея, буква б) от Директива 2013/36/ЕС е спад на едногодишните нетни приходи от лихви на дадена институция с повече от 5 % от капитала ѝ от първи ред в резултат на внезапна и неочаквана промяна на лихвените проценти съгласно някой от двата шокови сценария за надзорни цели, посочени в член 1, параграф 2.

2. Големият спад, посочен в параграф 1, се изчислява по следната формула:

$$\frac{НПЛ_{шокови} - НПЛ_{базови}}{Капитал\ от\ първи\ ред} < -5\%$$

Член 6

Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на 1 декември 2023 година.

За Комисията
Председател
Ursula VON DER LEYEN

ПРИЛОЖЕНИЕ

Част А: Шокове на лихвените проценти $\overline{R}_{\text{вид шок, с}}$

	ARS	AUD	BGN	BRL	CAD	CHF	CNY	CZK	DKK	EUR	GBP
Успореден	400	300	250	400	200	100	250	200	200	200	250
Краткосрочен	500	450	350	500	300	150	300	250	250	250	300
Дългосрочен	300	200	150	300	150	100	150	100	150	100	150

	HKD	HUF	IDR	INR	JPY	KRW	MXN	PLN	RON	RUB	SAR
Успореден	200	300	400	400	100	300	400	250	350	400	200
Краткосрочен	250	450	500	500	100	400	500	350	500	500	300
Дългосрочен	100	200	350	300	100	200	300	150	250	300	150

	SEK	SGD	TRY	USD	ZAR
Успореден	200	150	400	200	400
Краткосрочен	300	200	500	300	500
Дългосрочен	150	100	300	150	300

ARS	Аржентинско песо	INR	Индийска рупия
AUD	Австралийски долар	SEK	Японска йена
BGN	Български лев	KRW	Южнокорейски вон
BRL	Бразилски реал	MXN	Мексиканско песо
CAD	Канадски долар	PLN	Полска злота
CHF	Швейцарски франк	RON	Румънска лея
CNY	Китайски юан	RUB	Руска рубла
CZK	Чешка крона	SAR	Саудитски риал
DKK	Датска крона	SEK	Шведска крона
EUR	Евро	SGD	Сингапурски долар
GBP	Британска лира	TRY	Турска лира
HKD	Хонконгски долар	USD	Щатски долар
HUF	Унгарски форинт	ZAR	Южноафрикански ранд
IDR	Индонезийски рупия		

Част Б: Калибриране на шоковете на лихвените проценти за валути, които не са посочени в част А

1) Институциите първо изчисляват средния дневен лихвен процент, като събират 16-годишни динамични редове от дневни безрискови лихвени проценти, без специфични за инструмента или субекта кредитни спредове или ликвидностни спредове, за всяка валута със срокове до падежа 3М, 6М, 1Г, 2Г, 5Г, 7Г, 10Г, 15Г и 20Г, след което изчисляват средноаритметичния лихвен процент за всяка валута *с* за всички наблюдения в динамичните редове и за всички срокове до падежа. Резултатът е отделна мярка за всяка валута.

2) Когато средният лихвен процент, изчислен в съответствие с точка 1 за първите седем години, е по-висок от 700 базисни пункта, се използват данните от последните 10 години, в зависимост от наличността на данните. Когато средният лихвен процент, изчислен в съответствие с точка 1 за първите седем години, е равен на или е по-нисък от 700 базисни пункта, се използва пълният 16-годишен динамичен ред от данни.

3) Успоредният, краткосрочният и дългосрочният шок на лихвените проценти по валути се извеждат чрез прилагане на съответния глобален параметър на шока от таблица 1 към средния лихвен процент, изчислен в съответствие с точки 1 и 2.

Таблица 1

Базови глобални параметри на шока на лихвените проценти

Успореден	$\overline{\alpha}_{успореден}$	60 %
Краткосрочен	$\overline{\alpha}_{краткосрочен}$	85 %
Дългосрочен	$\overline{\alpha}_{дългосрочен}$	40 %

4) Институциите прилагат долна граница от 100 базисни пункта, както и променливи горни граници от съответно 500 базисни пункта за краткосрочния шок, 400 базисни пункта за успоредния шок и 300 базисни пункта за дългосрочния шок.

5) След това наборът от шокове на лихвените проценти по валути се закръглява до най-близките 50 базисни пункта.